

ใบความรู้ที่ ๔ เรื่อง เปิดม่านทศอินทรชิต พินิจความงามในบทพากย์เอราวัณ
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง บทพากย์เอราวัณ
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง เปิดม่านทศอินทรชิต พินิจความงามในบทพากย์เอราวัณ
รายวิชา ภาษาไทย รหัสวิชา ท๒๓๑๐๒ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

ที่มา / ตัวละครในบทพากย์เอราวัณ

บทพากย์เอราวัณ เป็นส่วนหนึ่งของวรรณคดีเรื่อง รามเกียรติ์ ตอน ศักอินทรชิต ซึ่งเป็นการรบครั้งสำคัญ โดยเนื้อหาในบทพากย์เอราวัณจะเน้นไปที่การแปลงกายของอินทรชิตและการพรรณนาถึงความงดงามอลังการของช้างเอราวัณและกองทัพที่แปลงมา เนื้อหาและตัวละครหลักที่ปรากฏอย่างเด่นชัดมีดังนี้

๑. ความเป็นมาและเนื้อหาโดยสังเขป

บทพากย์เอราวัณ เป็นบทพระราชนิพนธ์ใน พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย (รัชกาลที่ ๒) เป็นตอนหนึ่งในวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์ (ตอนศึกอินทรชิต) เนื้อหาตอนนี้กล่าวถึงการทำสงครามครั้งสุดท้ายของ อินทรชิต ซึ่งใช้อุบายแปลงกายเป็นพระอินทร์ และเนรมิตกองทัพยักษ์ให้กลายเป็นกองทัพเทวดา เพื่อลวงให้พระลักษมณ์และกองทัพวานรตายใจ จนนำไปสู่เหตุการณ์ที่พระลักษมณ์ต้องศรพรหมาสตร

๒. ตัวละครสำคัญและการแปลงกาย

จุดเด่นของตอนนี้คือการพรรณนา "ภาพลวงตา" ที่งดงามจนน่าตื่นตะลึง โดยมีการแปลงกายดังนี้:

๒.๑ ฝ่ายอินทรชิต (ผู้สร้างภาพลวงตา)

- **อินทรชิต:** เดิมชื่อ "รณพัตร์" เป็นโอรสของทศกัณฐ์กับนางมณโฑ มีฤทธิ์มาก เคยรบชนะพระอินทร์จึงได้ชื่อว่าอินทรชิต

การแปลงกาย: แปลงเป็น พระอินทร์ ทรงช้างเอราวัณ หน้าตางดงาม ผิวพรรณผ่องใส

- **การุณราช (ขุนมาร)**

การแปลงกาย: แปลงเป็น ช้างเอราวัณ (ช้างทรงของพระอินทร์)

- **โลทัน (สารทียักษ์)**

การแปลงกาย: แปลงเป็น เทพบุตรความงาม ชับท้ายช้างเอราวัณ

- **ทหารยักษ์ (โยธাজตุรงค์)**

การแปลงกาย: แปลงเป็นเหล่าเทพยดาและมนุษย์ต่างๆ เพื่อให้สมจริงที่สุด ได้แก่

ทัพหน้า - อารักษ์ไพโรสถ์ (เทวดารักษาป่า)

ทัพหลัง - สุบรรณ (ครุฑ), กิณนร, นาค, นาคา

ปีกซ้าย - ฤๅษี, วิทยาธร

ปีกขวา - คนธรรพ์

๒.๒ ฝ่ายพระลักษมณ์ (ผู้ถูกลวง)

พระลักษมณ์: พระอนุชาของพระราม กายสีทอง

บทบาท: หลงเชื่อในภาพนิมิต คิดว่าเป็นพระอินทร์เสด็จมาจริง จึงเปลื้องเครื่องทรงความงามจนลี้มระวังตัว เปิดโอกาสให้อินทรชิตแผลงศรใส่

หนุมาน: ทหารเอกของพระราม

บทบาท: เป็นผู้ที่มีไหวพริบ สังเกตเห็นความผิดปกติว่า "เฮ้! ทำไมเทวดาถึงถืออาวุธครบมือเหมือนเตรียมรบ" แต่เตือนพระลักษมณ์ไม่ทัน

๓. ความวิจิตรของ "ช้างเอราวัณแปลง"

กวีได้บรรยายความยิ่งใหญ่ของช้างเนรมิตนี้ไว้อย่างอลังการ โดยใช้การทวีคูณตัวเลข เพื่อแสดงความมหัศจรรย์ ดังนี้

- กาย: สีขาวผ่องสะอาด เหมือนสีสังข์ (หอยสังข์)
- ศีรษะ: มี ๓๓ ศีรษะ
- งา: แต่ละเศียร มี ๗ งา
- สรีระ: แต่ละงา มีสรีระ ๗ สรีระ
- กอ: แต่ละสรีระ มีกอ ๗ กอ
- ดอก: แต่ละกอ มีดอก ๗ ดอก
- กลีบ: แต่ละดอก มี ๗ กลีบ
- เทพธิดา: แต่ละกลีบ มีเทพธิดา ๗ องค์
- บริวาร: แต่ละองค์ มีนางบริวารอีก ๗ นาง

(รวมแล้วมีนางฟ้าและบริวารจำนวนมหาศาลอยู่บนช้างเพียงเชือกเดียว)

ที่มา

พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย. (๒๕๔๔). *บทละครเรื่องรามเกียรติ์ เล่ม ๒*. กรุงเทพฯ: ศิลปบรรณาการ.

กระทรวงศึกษาธิการ. (๒๕๕๔). *วรรณคดีวิจักษ์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓*. กรุงเทพฯ: สกสค. ลาดพร้าว.